

როგორ მოვახდინოთ რეგულირება ფულადი სახსრების რაოდენობრივ მხარეზე

მარინე მაისუაძე,
თსუ ასოცირებული
პროფესორი

ინფორმაცია საწარმოთა ფულად ნაკადებზე, ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებლებს საშუალებას აძლევს შეაფასონ საწარმოს ფულადი სახსრებისა და მათი ეკვივალენტების გამომუშავების შესაძლებლობა, საწარმოს წმინდა აქტივებში მომხდარი ცვლილებები, მისი ფინანსური სტრუქტურა (ლიკვიდურობისა და გადახდისუნარიანობის ჩათვლით) და საწარმოს შესაძლებლობა - დროულად მოახდინოს რეაგირება ფულადი სახსრების რაოდენობრივ მხარეზე, (შეცვლილი ვითარებისა და პირობების შესაბამისად).

ინფორმაცია ფულად ნაკადებზე აუცილებელია იმისთვის, რომ მომხმარებელმა შეაფასოს საწარმოში ფულადი სახსრებისა და მათი ეკვივალენტების გამომუშავების შესაძლებლობა, აგრეთვე, ერთმანეთს შეუდაროს სხვადასხვა საწარმოს მომავალი პერიოდის ფულადი ნაკადების დისკონტირებული ღირებულება.

ბასს 7-ის თანახმად, ფულად სახსრებში იგულისხმება ნაღდი ფული და დეპოზიტები მოთხოვნამდე.

ფულადი სახსრების ეკვივალენტები მოკლევადიანი, მაღალლიკვიდური ინვესტიციებია, რომლებიც დაუბრკოლებლად გადაიცვლება ნაღდი ფულის წინასწარ ცნობილ ოდენობაზე და მათი ღირებულების შეცვლის რისკი უმნიშვნელოა.

ფულადი ნაკადები ნიშნავს ფულადი სახსრებისა და მათი ეკვივალენტების შემოსვლასა და გასვლას.

ფულადი ნაკადების ანგარიშგებაში უნდა აისახოს საანგარიშგებო პერიოდის ფულადი ნაკადები, რომლებიც დაჯგუფებულია საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობად.

საოპერაციო საქმიანობის ფულადი ნაკადები უმეტესად საწარმოს იმ ძირითადი შემოსავლების მომგანი საქმიანობიდან წარმოიშობა, რომლებიც მონაწილეობენ წმინდა მოგების, ან ზარალის განსაზღვრაში.

საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული ფულადი ნაკადების მაგალითებია:

ა) საქონლის გაყიდვიდან და მომსახურების გაწევიდან მიღებული ფულადი სახსრები;

ბ) როიალტებიდან, ჰონორარებიდან, საკომისიო გადასახდელებიდან და სხვა შემოსავლებიდან მიღებული ფულადი სახსრები;

გ) საქონელსა და მომსახურებაზე მომწოდებელთათვის გადახდილი ფულადი სახსრები;

დ) თანამშრომლებისთვის და მათი სახელით გადახდილი ფულადი სახსრები;

ე) სადაზღვევო საწარმოსთვის სადაზღვევო პრემიებითა და მოთხოვნებით, ანუიტეტებითა და სხვა სადაზღვევო დახმარებებით მიღებული და გადახდილი ფულადი სახსრები;

ვ) მოგების გადასახადთან დაკავშირებული ფულადი სახსრების გადახდა, ან დაბრუნება, თუ იგი დაკავშირებული არ არის საფინანსო და საინვესტიციო საქმიანობასთან; და

ზ) კომერციული გარიგებისა და სავაჭრო მიზნით დადებული კონტრაქტებით მიღებული და გადახდილი ფულადი სახსრები.

საინვესტიციო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი ნაკადების მოძრაობის მაგალითებია:

ა) ძირითადი საშუალებების, არამატერიალური აქტივებისა და სხვა გრძელვადიანი აქტივების შესაძენად გადახდილი ფულადი სახსრები. ამაში ასევე შედის სამეცნიერო-კვლევით სამუშაოებზე გაწეული კაპიტალიზებული და ნახარჯები და საკუთარი წარმოების ძირითადი საშუალებები;

ბ) ძირითადი საშუალებების, არამატერიალური და სხვა გრძელვადიანი აქტივების რეალიზაციიდან მიღებული ფულადი სახსრები;

გ) სხვა საწარმოების საკუთარი კაპიტალის, ან სასესხო ინსტრუმენტებისა და ერთობლივი საქმიანობის წილის შესაძენად გადახდილი

და მათი რეალიზაციიდან მიღებული ფულადი სახსრები.

დ) სხვა პირებზე ავანსებად და სესხებად გაცემული ფულადი სახსრები;

ე) სხვა პირებზე გაცემული ავანსებისა და სესხების დასაფარად მიღებული ფულადი სახსრები.

საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი ნაკადების მაგალითებია:

ა) აქციებისა და საკუთარი კაპიტალის სხვა ინსტრუმენტების გამოშვების შედეგად მიღებული ფულადი სახსრები;

ბ) მესაკუთრეთათვის აქციების შეძენის, ან გამოსყიდვის მიზნით გადახდილი ფულადი სახსრები;

გ) სავალო ფასიანი ქაღალდების, სესხების, თამასუქების, ობლიგაციების, გირაოების და სხვა მოკლევადიანი და გრძელვადიანი სესხების გამოშვების შედეგად მიღებული ფულადი სახსრები;

დ) სესხების დასაფარად გადახდილი ფულადი სახსრები; და

ე) მოიჯარის მიერ ფინანსური იჯარის ვალდებულებების შესამცირებლად გადახდილი ფულადი სახსრები.

საოპერაციო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი ნაკადები საწარმომ უნდა წარადგინოს პირდაპირი და არაპირდაპირი მეთოდით.

პირდაპირი მეთოდით განისაზღვრება ფულადი სახსრების შემოსავლისა და გასავლის მთლიანი ნაკადები კატეგორიების მიხედვით;

არაპირდაპირი მეთოდით წმინდა მოგება, ან ზარალი კორექტირდება არაფულადი ოპერაციების შედეგებით, წარსული, ან მომავალი პერიოდის საოპერაციო შემოსავლებისა და გადახდების გადავადების, ან დარიცხვის გათვალისწინებით. აგრეთვე, იმ შემოსავლებისა და ხარჯების გათვალისწინებით, რომლებიც დაკავშირებულია საინვესტიციო, ან საფინანსო საქმიანობის ფულად ნაკადებთან.

ბასს იძლევა რეკომენდაციას, რომ საწარმოებმა ფულადი ნაკადების ანგარიშგება შეადგინონ პირდაპირი მეთოდით.

პირდაპირი მეთოდის თანახმად, ინფორმაცია მთლიანად მიღებული, ან მთლიანად გაცემული ფულადი სახსრების ძირითადი პუნქტების შესახებ შეიძლება მიღებულ იქნეს: საწარმოს საბუღალტრო წიგნებიდან, ან რეალიზაციის, რეალიზებული პროდუქციის თვითღირებულების და მოგებისა და ზარალის ანგარიშების სხვა მუხლების კორექტირების საფუძველზე, შემდგომი გათვალისწინებით: საანგარიშგებო პერიოდში სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებსა და საოპერაციო საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილ მოთხოვნებსა და გადასახდელებში მომხდარი ცვლილებები; სხვა არაფულადი მუხლები და სხვა მუხლები, რომლებიც გვიჩვენებს საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებულ ფულად ნაკადებს.

ფულად ნაკადებზე პირდაპირი მეთოდით შედგენილი ანგარიშგება შემდეგი სახისაა:

ბალანსი 2009 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით

აქტივები	2007	2008
ფულადი სახსრები და მისი ეკვივალენტები	55	95 +40
დებიტორული დავალიანება	105	83 -22
მატერიალური მარაგი	130	177 +47
ძირითადი საშუალებები	280	320 +40
სულ აქტივები	570	663
ვალდებულებები		
კრედიტორული დავალიანება	230	280 +50
საკუთარი კაპიტალი		
საწესდებო კაპიტალი	150	150
გაუნაწილებელი მოგება	190	245
სულ კაპიტალი და ვალდებულებები	570	675

მოგება ზარალის ანგარიშგება ათას ლარებში

შემოსავალი რეალიზაციიდან		2730
რეალიზებული საქონლის თვითღირებულება:		
მუშების ხელფასი	(110)	
ძირითადი საშუალებების ცვეთა	(118)	
შეძენა	(1837)	
მოგება დაბეგვრამდე		665
დამატებითი ინფორმაცია		
1) კრედიტორული დავალიანების გაშიფრვა	2007	2008
საგაჭრო კრედიტორები	220	240
გადასახდელი ხელფასები	10	40
2) ძირითადი საშუალებების შეძენა	30	

ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება

(პირდაპირი მეთოდით)

I საოპერაციო საქმიანობა

1. მყიდველებისგან მიღებული ფულადი თანხები 2752
 $105 + 2730 - 83 = 2752$

დებიტორული დავალიანების დაწყებით ნაშთს+ გაყიდვები - დებიტორული დავალიანების საბოლოო ნაშთი.

2. მომწოდებლებისთვის გადახდილი ფულადი თანხები (1787)
 $230 + 1837 - 280 = 1787$

კრედიტორული დავალიანების დაწყებითი ნაშთი + შესყიდვები - კრედიტორული დავალიანების საბოლოო ნაშთი

3. თანამშრომლებზე ხელფასის სახით გადახდილი (80)
 $110 + 10 - 40 = 80$

სულ წმინდა ფულადი ნაკადების შემოდინება 885
 $2752 - 1787 - 80 = 885$

II საინვესტიციო საქმიანობა

1. გრძელვადიანი აქტივების შეძენაზე გადახდილი ფულადი თანხა
 შეადგენს 30

III ფინანსური საქმიანობა

ფულადი თანხები და მისი ეკვივალენტები:

საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისში 55

საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოს 95

ცვლილება +40

არაპირდაპირი მეთოდით ფულადი ნაკადების ანგარიშგება, გამოიყენება საოპერაციო საქმიანობის წმინდა ფულადი ნაკადების გამომდინარეობისთვის. ამ მიზნით აუცილებელია საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული დაბეგვრამდელი წმინდა მოგების კორექტირება. ბასს 7 თანახმად, არაპირდაპირი მეთოდით საოპერა-

ციო საქმიანობასთან დაკავშირებული წმინდა ფულადი სახსრების მოძრაობა განისაზღვრება წმინდა მოგებისა და ზარალის კორექტირებით, შემდეგი მუხლების საფუძველზე:

1. საანგარიშგებო პერიოდში სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობასა და საოპერაციო მოთხოვნებსა და გადასახდელებში მომხდარი ცვლილებები;

2. არაფულადი მუხლები: ცვეთა, ანარიცხები, გადავადებული გადასახადები, უცხოურ ვალუტასთან დაკავშირებული სამეურნეო ოპერაციებიდან მიღებული არარეალიზებული შემოსულობები და დანაკარგები, მეკავშირე საწარმოებს შორის გაუნაწილებელი მოგება, უმცირესობის წილი და

3. სხვა მუხლები, რომლებიც გვიჩვენებს საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებულ ფულადი სახსრების ნაკადებს.

საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული ფულადი ნაკადების დასადგენად, აუცილებელია დაბეგვრამდელი მოგება ჩავთვალოთ წმინდა ფულად სახსრებად და მოვახდინოთ მისი შესწორება შემდეგ ეტაპებზე:

ა) წმინდა მოგება გავაკორექტიროთ მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში ჩართული არაფულადი მუხლებით. ამ მიზნით, წმინდა მოგებას უნდა დავუმატოთ არაფულადი ხარჯები (ცვეთის ხარჯი, ანარიცხები, ზარალი ვალუ-

ტის კურსის ცვლილებიდან და სხვა) და გამოვაკლოთ არაფულადი შემოსავლები (შემოსავალი უცხოურ ვალუტაში ასახული საფაქრო მოთხოვნისა და ვალდებულების კურსთა შორის სხვაობიდან).

ბ) წმინდა მოგება გავაკორექტიროთ საბრუნავ კაპიტალში მომხდარი ცვლილებებით:

1. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობის ზრდა და შემცირება (ზრდა აკლდება წმინდა მოგებას, შემცირება ემატება.)

2. საფაქრო და სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნების ზრდას (იგი აკლდება წმინდა მოგებას) და შემცირებას (ემატება წმინდა მოგებას; და

3. მომწოდებელთა კრედიტორული დავალიანების ზრდას (იგი ემატება წმინდა მოგებას) და შემცირებას (აკლდება წმინდა მოგებას).

პირდაპირი და არაპირდაპირი მეთოდით შედგენილ ანგარიშგებებში განსხვავება მხოლოდ საოპერაციო საქმიანობის ფულადი ნაკადების ნაწილშია.

ANNOTATION

FINANCIAL REGULATION ON THE QUANTITATIVE SIDE

Marine Maisuradze

Cash flow accounts enable users of financial accounts to estimate the capacity of an enterprise to produce moneys and their equivalents. This kind of information makes it possible to draw up a prognosis of the enterprise's cash flows for the following accounting period; determine the ability of the en-

terprise to pay dividends and credits and to estimate the solvency of the enterprise. The principal purpose of cash flow accounts is to provide a user of financial accounts with information on cash inflow and outflow throughout the accounting period of the enterprise.